

Індивідуалізація навчання під час самостійної роботи студентів

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основною формою організації навчання при якій найбільш ефективно реалізується індивідуалізація є самостійна робота студентів. Нові орієнтації й цінності сучасної вищої освіти обумовили необхідність розуміти студента як індивідуальну дійсність і як індивідуальну можливість. Індивідуальним у людині називають те особливе, що вирізняє її з-поміж інших людей, а індивідуальністю – яскраво виражену сукупність ознак, властивих окремій людині, що закладені природою або набуті нею в індивідуальному досвіді. Особливими можуть бути інтелектуальні, вольові, моральні, соціальні та інші риси особистості. До індивідуальних особливостей відноситься своєрідність сприймання, мислення, пам'яті, уяви, інтересів, нахилів, здібностей. Індивідуалізоване навчання створює більш рівномірний баланс між потребами особистості та групи, що допомагає студентам розвивати свій потенціал, оскільки вони можуть ставити собі цілі та досягати їх у процесі навчання. Уважно спостерігаючи за студентами та виявляючи їх інтереси та сильні сторони, викладач допомагає студентам вирішувати їхні проблеми шляхами, що відповідають їхньому стилю навчання. Індивідуалізація навчання дозволяє розглядати студентів та викладача як партнерів, які разом закладають основи знань і цим самим забезпечують можливість з боку викладача допомогти студентам повністю реалізувати їх потенціал [1].

Аналіз матеріалів публікацій, на які спирається автор. Відомо, що провідними властивостями особистості є: здібності, темперамент, характер, емоції і почуття, мотивація, воля. Кожна людина будує свою особистість сама в процесі активної діяльності та спілкування з іншими людьми. Для студента основним видом діяльності є навчання, що є важливим чинником становлення студента як особистості. Підготовка фахівців, здатних до творчості є одним із першочергових державних завдань. Сучасна вища освіта має забезпечувати різнобічний розвиток студента як особистості, сприяти виявленню та розвитку здібностей, враховувати індивідуальні відмінності, розвивати самостійність, творчість, наполегливість.

Видатні вітчизняні та зарубіжні філософи та педагоги минулого В.Г. Белінський, М. Монтессорі, Г.С. Сковорода, Л.М. Толстой наголошували на необхідності цінування кожної людини, знанні її індивідуальних відмінностей, розвиткові у педагогів необхідних для цього педагогічних якостей, повазі до виключних особливостей та створенні найбільш комфортних умов для навчання та виховання. Ж.-Ж. Руссо розвинув ідею природної свободи та рівності людей, які ґрунтуються на власній праці кожного, до реалізації якої можна прийти тільки через відповідне виховання, що засноване на вмінні цінувати власну й чужу працю та незалежність [2].

Метою статті є вивчення проблеми індивідуалізації навчання під час самостійної роботи студентів для формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодшої людини, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота студентів (СРС) — це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час. Саме тому, під час організації навчання викладачі мають урахувати цілі навчального предмета (теми), конкретизувати вимоги до знань, умінь і навичок, які потрібно сформулювати в студентів в процесі реалізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності, розробити систему завдань різних рівнів складності згідно з наперед визначеними рівнями засвоєння знань. Складаючи систему завдань для СРС, урахувати необхідність актуалізації мотивів навчальної діяльності студентів та трансформації характеру цих мотивів від пізнавального й наукового до професійного. Надати студентам конкретні ситуації, у яких вимагається вирішення завдань, запропонованих для самостійного опрацювання, контекстний характер такого підходу дає змогу використати морфологічний аналіз проблеми та знайти нетипові рішення. Запропонувати студентам технологічний ланцюжок виконання необхідних завдань, що дасть змогу раціонально розподілити час, дії та прийоми навчання студентів. Забезпечити виконання СРС відповідними інформаційно-методичними матеріалами (література, методичні рекомендації, практикуми, конспекти тощо). Зразки виконаних робіт,

надані студентам, породжують у них конкуренцію та спонукають виконати свою роботу краще від інших. Методичне забезпечення такої праці студентів включає програму діяльності, варіативні завдання, нестандартні завдання з урахуванням індивідуальних можливостей кожного. Створюючи систему СРС, необхідно, по-перше, навчити їх вчитися, а, по-друге, ознайомити з психофізіологічними основами розумової праці, технікою її наукової організації.

Під час організації СРС необхідно також враховувати, що існують психологічні групи саморегуляції студентів. Зокрема, науковці виділяють “автономну”, “змішану” та “залежну” групу. Так, студенти першої групи проявляють цілеспрямованість, зібраність, рішучість у досягненні поставленої мети, вони здатні проводити самостійний науковий пошук. Студенти, які належать до “змішаної” групи не завжди здатні проявити зазначені вище якості та потребують більшої уваги з боку викладача. Студенти третьої групи не можуть самостійно виконати поставлене перед ними завдання та постійно потребують сторонньої допомоги [3]. Так, наприклад, під час написання рефератів сформованість у студентів умінь проведення самостійної роботи науково-дослідницького характеру В. Козаков визначає за ступенем складності оригінальної літератури, яку вони використовують. Як правило, студенти першої групи саморегуляції самостійно обирають наукову літературу (статті, монографії, автореферати тощо). Студенти другої групи також спроможні самостійно добрати необхідну літературу, тоді як студенти третьої групи використовують тільки ту навчальну та методичну літературу, що була рекомендована викладачем [4].

Отже, особливо важливим є набуття студентом навичок узагальнення, систематизації, сучасних методів аналізу баз даних. У подальшому в даному аспекті підвищується роль викладача як хелпера щодо організації допомоги студентів у аналітичному засвоєнні сучасних медичних знань. Саме такий підхід буде сприяти впровадженню у навчальний процес елементів нової парадигми щодо відносин «викладач – студент», а саме підвищить співпрацю обох взаємозацікавлених сторін навчального процесу.

Висновки. Отже, індивідуалізація навчання під час самостійної роботи студентів – одна із найскладніших проблем вищої освіти. За умови врахування індивідуально-психологічних особливостей студентів під час організації їх самостійної роботи можна досягнути кращого засвоєння студентами знань з відповідної теми, а також розвинути навички узагальнення, систематизації, сучасних методів аналізу баз даних.

Перелік використаної літератури:

1. Володько В.М. Індивідуалізація процесу навчання як принцип неперервної педагогічної освіти / Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми: Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції у 6-ти книгах. - Чернівці: Митець, 1996. - кн. 5. - с. 85-87.
2. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи / М.С. Антонюк // Сучасні педагогічні технології у вищій школі : наук.-метод. зб. – К. : Вища шк., 1995. – 267 с.
3. Балицька Т.В. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів у світлі Болонського процесу / Т.В. Балицька // Освіта Донбасу. – 2007. – № 1. – С. 9 – 15.
4. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців // Універ. вісн. – 28 квіт. 2004. – С. 1 – 3.